

2 juni, Rotterdam, De Doelen, 20.15 uur
3 juni, Amsterdam, Centrum Bellevue, 20.30 uur
4 juni, Den Haag, Gemeentemuseum, 14.30 uur
4 juni, Utrecht, Tejater De Kikker, 20.30 uur

Mini-festival folk en volksmuziek

België

Kempen en Limburg

De Spelemannen zingen en spelen melodieën uit het oude Land van Loon.

Carinne Melotte, Jean-Marie Schulpen, Carlo Triviño, Jos Vandersmissen, Ludo Wevers, Roland Wissels en Fons Vanhamel.

Wallonië en Brussel

Claude Flagel, draailier en andere instrumenten, Remy Dubois, doedelzak, en Bernard Vanderheijden, épinette en bas.

Dubois, Vanderheijden, Flagel

De volksmuziek in België wordt evenzeer als de taal en het land verdeeld in tweeën. Aan de ene kant muziek uit Vlaanderen, de Kempen en Belgisch Limburg, anderzijds de volksmuziek uit Wallonië. In het algemeen is er in het Nederlands sprekende deel veel belangstelling voor liederen in een verhalende trant zoals de balladen, terwijl men in Wallonië vooral in de laatste tijd voor de rijke instrumentale muziek ruime aandacht heeft. Het is echter niet zonder gevaar in België al te duidelijke tegenstellingen te zoeken tussen de verschillende taalgebieden aangezien deze karakteristiek de verschillen aanzienlijk versterkt, waar het juist zo is dat er een zeer geleidelijke overgang plaats heeft van het ene naar het andere gebied en vele genres maar al te zeer bij beide groepen voorkomen. Zowel bij de violen als bij de cithers vindt men gelijkgeaarde types, zoals de vlier in Vlaanderen en épinette in Wallonië. Lieder en in het Waals worden even gemakkelijk in het Vlaams gezongen, waarbij de melodie gelijk blijft. Daarom lijkt het reëler om het verschil in de volkskunst van deze gebieden eerder te zoeken in de maatschappelijke omstandigheden waaronder deze wordt bedreven. En als zodanig biedt het optreden van de Spelemannen uit het oude Land van Loon en van Claude Flagel en de zijnen uit Brussel een boeiende confrontatie.

De Kempen en Limburg

De volksmuziek is in het hartje van het Vlaams sprekende gedeelte van België eigenlijk nooit weggeweest. Het is deze streek die veel waarde hecht aan het in stand houden van tradities, meer dan wij in Nederland dat doen. Dit cultiveren van eigen gebruiken ging vaak gepaard met het zingen van 'balladen' en het bespelen van eigen instrumenten.

Het is zonder twijfel Hubert Boone, die naast de groep 'het Kliekske' het meest gedaan heeft voor de verbreiding van de Vlaamse muziek met instrumenten als de hommelf of vlier – een langwerpige zither – de klomp- of kloonsviool – een viool (met of zonder hals) gemaakt van een houten schoen – en de muzelzak – een doedelzak afkomstig uit dit gedeelte van België. De liederen en balladen die de Spelemannen ten gehore brengen zijn bekend uit mondelinge overlevering in het vroegere Land van Loon. Dit oude gebied bestrijkt een gedeelte van de Belgische Kempen en Limburg en vertoont vooral landschappelijk een eigen karakter. Hier wordt bijvoorbeeld tegenwoordig nog eens in de zeven jaar het feest van Sint Joris gevierd, bij welke gelegenheid het gevecht van Sint Joris met de draak wordt uitgebeeld in het zogenoemde 'Draaksteken'. De

Spelemannen zingen en spelen vanuit deze traditie het Sint Jorislied. Naast de bekende danstypes zoals de schottis kent men ook de Steltendans, een vorm die ook muzikaal een geheel eigen bijdrage betekent van dit gebied.

Wallonië en Brussel

De vele muziekinstrumenten die Claude Flagel, Remy Dubois en Bernard Vanderheijden bespelen beslaan zo ongeveer alle bekende typen en soorten: draailier, doedelzak, verscheidene soorten fluiten, musette, épinette en diatonische accordeon. Vooral de draailier en doedelzak worden bijzonder virtuoos bespeeld door respectievelijk Claude Flagel en Remy Dubois. Flagel heeft bijzondere verdiensten voor wat betreft het onderzoek naar en de bespeling van de draailier. Dit instrument heeft vooral in West-Europa een lange en boeiende geschiedenis achter zich. Oorspronkelijk bespeeld door twee personen (Santiago de Compostela – 11e eeuw) evolueerde het in Duitsland en Frankrijk tot een instrument voor één bespeler, waarvoor vooral in de 17e en 18e eeuw de vorm van de gitaar en de luit als basisprincipe werd gehanteerd. Ook tegenwoordig nog kan men van een levendige en ononderbroken uitvoeringspraktijk spreken in grote delen van Frankrijk en België.

Wat de Belgische doedelzak betreft, die reeds vanaf de middeleeuwen een typerende variant kent, kan men spreken van een geheel eigen ontwikkeling. Het geluid is minder doordringend dan andere bekende typen, zoals de Ierse en Schotse, en kan daarom gemakkelijker in combinatie met andere instrumenten worden bespeeld. Kent men in Vlaanderen de muzelzak, in Wallonië heeft men zich meer geïnspireerd op de cornemuse, een instrument met een bourdon- en een melodiepomp. Naast de viool als begeleiding voor de dans is het vooral de diatonische akkordeon die hier gebruikt wordt. Het instrument is weliswaar kleiner dan de tegenwoordig bespeelde akkordeon, maar het verenigt met gemak de melodie en begeleiding in zich. Het is ook hier weer frappant hoe gemakkelijk een dergelijk muziekinstrument is geassimileerd.

Bernard Vanderheijden bespeelt de épinette. Dit instrument behoort tot de kleine soorten cithar die sedert tijden in Nederland (noordse balk), Vlaanderen (vlier), Wallonië en de Franse Vogezen (épinette de voges), in gebruik is.

Programmatoelichtingen: Rob van Acht

Spelemannen

Bij dit programmaboekje hoort een handig opberghoesje dat nog veel meer informatie geeft over 'Folk, folklore en volkskunst' (westers) in het Holland Festival 1978.

Dit hoesje is **gratis** in dit theater te verkrijgen.
Let op de aanduiding: Hier gratis programmahoesje.
